

ilyen hosszú hallgatás után. Talán majd egyszer találkozunk.

„Boldogok, akik éheznek és szomjazzák az igazságot: majd kielégítik őket.”

(Mt 5,6)

Isten áldjon meg!

Bogotá, 1984. november 6.

CSIKY LAJOS ÉS EDIT

MEGISMERKEDÉS – EGYÜTT JÁRÁS SZEREPE

„Nem jó az embernek egyedül lenni –
szerzek neki segítőtársat, hozzáállót”
(1 Móz 2,18).

Ismerkedni bárhol, bármikor lehet. Némi nyitottság és figyelmes ráhagyatkozás együtt szükséges, hogy megtaláljon az, akinek én való vagyok, és megtaláljam én azt, aki nekem való.

Tudjuk, hogy létezik szerelem első látásra, meglátni és megszeretni egy pillanat műve is lehet. Ki ne hallott volna már a szerelem biokémiájáról (feromon, oxitocin). Talán az a gyakoribb, hogy van valamiféle előzménye a szerelem kibontakozásának. Nevezhetjük vonzalomnak, ami által érdeklődőbbé, nyitottabbá válunk a másik iránt. Vagy azért, mert emlékeztet valakire, vagy azért, mert ismerős, vagy azért, mert teljesen eltér a megszokottól. Egy kapcsolat indulásakor a nagy különbségek még vonzóbbnak is tűnhetnek. A statisztikák szerint azonban a nagy különbözőség a leggyakoribb válóok.

Gondoljunk bele, hogy mennyi időt, energiát szánunk életünk kevésbé meghatározó, kevésbé jelentős dolgaira (szakma, nyelvvizsga, jogosítvány). Kevésbé meghatározó, kevésbé jelentős ahhoz a döntéshez képest, hogy kinek mondom ki az „örökkön örökké” és a „holtomiglan holtodiglan” fogadalmat. Kinek mondom ki, és én ki vagyok, hol tartok ez idő tájt? Általános vélemény, hogy azért van sok rosszul sikerült házasság, mert a fiatalok és nem fiatalok nem készültek fel a házasságra. Nem tudják, hogy mi elengedhetetlen ahhoz, hogy szilárd talajra épüljön. A teljesség igénye nélkül: érettség, önbecsülés, szeretetteljes kapcsolat a családtagokkal, mély hit, hogy a házasság és a család értékes és fontos, és hát a jó értelemben vett vallásos neveltetés sem hátrány.

Az együtt járás időszaka nem más, mint felkészülés a házasságra, de lehetőség annak a felismerésére is, hogy nem ő az a nagy Ő! Még az is kiderülhet, hogy a „vénlányság”, „aggregénység” nemcsak elakadt sors, hanem megmentett egyéniség is lehet (Németh László).

A felkészülés időszaka egyben a kapcsolatteremtés időszaka. Nagy odafigyeléssel, tapintattal belepillantunk,

belelépünk a másik életébe. Ne feledjük, hogy a kapcsolat egy folyamat, szerencsés esetben éltető áramlás. Hasonlóképpen a házassághoz, és hasonlóképpen az ismenkapsolathoz. Ha nemcsak időnként egy-egy pillanatra próbáljuk megragadni, akkor válhat élő kapcsolattá.

Az együtt járás időszaka formálódási és csiszolódási időszak. Kialakul a kölcsönös bizalom, kötődés, ragaszkodás, elfogadás. Körvonalazódik a közös élet, jövőkép. Létrejön az egyik legértékesebb kapcsolat, a barátság, melynek alapértéke az elfogadás. A barát segítőkész, a másik javára lemondó, mindent megbocsátó, és mindig van rád ideje, mindig meghallgat. „Mindenkinek hallja, amit beszélsz, a barátok meg is hallják, amit mondasz, de az igazi barát hallja azt is, amit nem mondasz ki”. Ez az egyik alapja a házasságnak.

Minden korban és kultúrában, a magyar- és világirodalomban számtalan példa támasztja alá a szerelem kizárólagosságát, azt, hogy mindent képes felülírni, és kifordítja a világot a sarkából: „Omnia vincit amor”! Ugyanakkor gondoljunk a „Hegedűs a háztetőn” tejesemberére, aki nem is ismerte a „feleségét”, a lányt: mégis.

Azt ne tévesszük szem elől, hogy a szerelem elengedhetetlen és fontos, de nem elegendő alap a házassághoz. Talán ezt nem szükséges kifejtetni. Még az is lehetséges, hogy „Isten azért adta a szerelmet, mert józanul nem házasodna senki” (Gárdonyi). Az együtt járás felismerése lehet annak, amit Antoine de Saint-Exupéry olyan szépen megfogalmazott: „nem az a szeretet, ha két ember egymás szemébe néz, hanem az, amikor mindketten ugyanabba az irányba néznek”.

Az együtt járás ideje alkalom arra, hogy megismerjétek egymás szeretet nyelvét (elismerés, szívességek, minőségi idő, ajándékozás, testi érintés).

A testi kapcsolat terén a visszafogottság segít abban, hogy egymást valóban megismerjétek. A teljes önátadás egy hosszú út vége, fokozatosan kibontakozó közeledés, a teljes elköteleződés jele. Nem szabad előre házasságot játszani, a házasság kipróbálása, az összeköltözés egyáltalán nem javítja a házassági statisztikákat. A mai világ „szabadsága” csak függést eredményezhet annál a félnél, aki jobban szereti a másikat. Nem akarja elveszíteni, s ezért alkalmazkodik. A korlátoktól való szabadulás sokszor pusztuláshoz vezet, amint a pannonhalmi apátság ebédlőjének falán lévő kép is sugallja: az abroncsaik szorításából kiszabadult dongák között szétfolyik, veszendőbe megy a drága bor: „libertate perit” (szabadságában ment tönkre)! Persze ez az élet minden területén érvényes.

Az együtt járás során jó néhány „sarkalatos” kérdés megbeszélésre, tisztázásra vár. Az együtt járás időszaka alkalmas arra, hogy kezdeti, jó oldalunkat mutatásból egyre természetesebb, valós énünket mutassuk, őszinték legyünk.

Magamat tekintve: Tudok-e önállóan boldog, értelmes életet élni? Érett vagyok-e a házasságra? Nem menekülök valahonnan valahová? Az együtt járás ideje alatt fejlődtem-e, növekedtem-e szeretetben, szolgálatban...? Elfogadom-e, igénylem-e szüleim, testvéreim meglátásait (mégiscsak ők ismernek leginkább). Adok-e barátaim véleményére?

Társamat illetően: Bízom-e benne teljesen? Biztonságban érzem magam mellette? Fontosak neki a szempontjaim? Tisztelem-e, támogatom-e, büszke vagyok rá? Fejlődött mellettem? Milyen a kapcsolata a családjával? El tud-e szakadni tőlük? Gyermekeim apját, anyját látom benne?

Közös életetek vonatkozásában: Vannak közös céljaiatok (hosszú és rövidtávú), közös érdeklődési területek? Azonos-e az értékrendetek? Közös tevékenység, szolgálat van-e az életetekben? Tudtok együtt imádkozni? Hitélet szempontjából hol álltok (azonosságok, eltérések)? Támogatnátok egymás családját? Megfelelő arányban vannak közös és külön programjaitok? Tudtok-e nyíltan beszélni pénzügyekről? Igényeitek mennyire vannak szinkronban? (Az életszínvonal az, amikor olyan pénzből, ami nem a tiéd, olyan dolgokat vásárolsz, amelyekre semmi szükséged, csak azért, hogy lépést tarts azokkal, akiket egyébként ki nem állhatsz). Közös nevezőre tudtok jutni fontos kérdésekben, mint például munkahely, lakásmegoldás, családtervezés?

A bennünket körülvevő világban látszólag semmi sem tart örökké, minden tovatűnő, a pillanatnyi jó, az ideiglenesség, az átmeneti állapot a jellemzője a felgyorsult világnak. Mi érték- és időtállóságra törekszünk. Ennek előszobája lehet, ha az együtt járás nem felgyorsított, felhívított folyamat, nem elvárásoknak, divatnak, társadalmi szokásoknak akar megfelelni,

E témában családi vonatkozásban bőséges anyaggal rendelkezünk magunkat és gyermekeinket illetően. Ez inkább személyes beszélgetések alapját képezheti.

Azt gondoljuk, hogy az együtt járás kapcsán kitisztázódik, hogy ő-e a nagy Ő, s akkor már csak szeretetben kell tökéletesedni, ahogyan Dosztojevszkij megfogalmazta: „Egy embert szeretni azt jelenti, hogy olyannak látjuk, amilyennek Isten gondolta”.

Kívánjuk e sorok olvasójának, hogy a párját egy életen keresztül így tudja látni.

VÉGH ANDRÁS

TECHNOLÓGIA, KONTRA ETIKA BÚCSÚ A PARADICSOMTÓL

„A kígyó ravaszabb volt a föld minden állatánál, amit az úristen teremtett. Ezt mondta az asszonynak: „Valóban mondta Isten, hogy nem ehettek a kert valamennyi fájáról?” Az asszony így válaszolt a kígyónak: „A kert fáinak gyümölcséből ehetünk. Isten csak a kert közepén

álló fa gyümölcséről mondta: Ne egyetek belőle, ne érintsetek, nehogy meghaljatok. Erre a kígyó így beszélt az asszonyhoz: „Semmi esetre; nem fogtok meghalni. Isten jól tudja, hogy amely napon abból esztek, szemetek felnyílik, olyanok lesztek, mint az istenek, akik ismerik a jót és a rosszat.”

Az asszony látta, hogy a fa élvezhető, tekintetre szép és csábít a tudás megszerzésére. Vett tehát gyümölcséből, megette, adott férjének, aki vele volt, és az is evett belőle.” (A teremtés könyvéből)

Isten megbüntette a kígyót, és kiűzte az embert a Paradicsomból. Hihetetlenül összetett világunkban a paradicsomi kiűzetés metaforája nem sokat segít a mai gondok megértésében, néhány alapkérdés mégis hasonlóan hangzik: a mind hatalmasabb tudásnak és hi-tech-nek szükségszerű következménye-e az emberiség és talán a bioszféra pusztulása? Minden tudás veszélyt hordoz, vagy csak a „kert közepén álló” fáról nem szabad enni? A teljes pusztulás alternatívájaként, talán létezik valamilyen egerút?

Vizsgálódásunk motivációja az a sokak által hangoztatott illumináció, miszerint nem lehet XXI. századi tudományt és technikát fenntartani ókori erkölcsi alapokon, a természet tönkretétele és világháborúk nélkül.

Sokféle „tudás” létezik, ezek elfogadottsága és megbízhatósága nagyon különböző, és gyakorlati hasznosításuk mértéke is széles skálán mozog. A természet valamely szegmensét kutató természettudomány nem említhető azonos szinten a nem bizonyított hipotézisekkel vagy a mindenütt felbukkanó áltudományokkal, de nem azonos a gazdasági erőterben alkalmazott, "tudományosan megalapozott" technológiákkal, illetve azok gyakorlati bevetésével sem. A sokféle tudás veszélyessége is nagyon különböző. Egyes technikák, anyagok kezdetben nem is sejtett (kiszámíthatatlan, vagy elhanyagolhatónak vélt) járulékos következményként, mellékhatásként hordoznak veszélyeket. Példaként említhetnénk az energiatermelés és a közlekedés bizonyos formáival együtt járó széndioxid kibocsátást vagy a gyógyszerek mellékhatásait. Más tudások és technikák veszélyessége nyilvánvaló, például a legtöbb fegyver kifejezett funkciója a pusztítás, illetve a harcképtelenné tevés.

Tekintettel a fentiekre érthető, hogy a XX. század második felében a tudományok jelentős része, erkölcsi válságba került, ami alaposan megtépázta tekintélyüket. Vegyük számba a problémák típusait!

- A tudomány megalapozta tömegpusztító fegyverek és olyan technológiák (klónozás ...) gyártását és bevetését, illetve létrehozását, amelyek alapjaiban veszélyeztetik a társadalmakat.
- Háborús gépezetek szolgálatába álltak bizonyos alkalmazott tudományok.
- A tudományosan megalapozottnak vélt technológiák, környezeti katasztrófákat okoztak (globális